

1. מנהלת הלשכה האזורית למינהל האוכלוסין
מזרח ירושלים - משרד הפנים
2. סגן המנהל במינהל האוכלוסין במשרד הפנים

בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק בירושלים

[11.10.89]

לפני השופטים א' ברק, ד' לוי, י' מלך

התנגדות לצו על-תנאי

א. רוזנטל, עו"ד - בשם העותרת
עו"ד א. מזוז - בשם המשיבים

פ ס ק - ד י ן

השופט א. ברק

העותרת נולדה ב-1964 בירושלים. הוריה היו תושבי ירושלים. עם החלת השיפוט המשפט והמינהל של מדינת ישראל על מזרח ירושלים, היא נרשמה כחושבת קבע במרשם האוכלוסין. ניתן לה מספר זהות בהתאם לחוק מרשם האוכלוסין. ב - 1987 נשאה העותרת לתושב אל-בירה (רמאללה) שבאזור יהודה ושומרון. בעלה של העותרת הוא בעל תעודת זהות של האזור. בקשתה של העותרת לאיחוד משפחות,

ולמתן מעמד של תושב ישראל לבעל, נדחתה. ביום 19.3.88 נולדה לעותרת ולבעלה בת, העותרת בקשה לרשום את הבת כתושבת ישראל. בקשתה נדחתה. מכאן העתירה שלפנינו.

העותרת אינה אזרחית ישראלית. היא תושבת קבועה בישראל, על פי היתר שניתן לה מכוח חוק הכניסה לישראל, תשל"ד - 1974 (ראה בג"צ 282/88 עודד נ. ראש הממשלה, פ"ד מב(424) 2). מעמדה של הבת חייב, איפוא, להקבע אף הוא על פי הוראות חוק הכניסה לישראל, אמת הדבר, הבת לא נכנסה לישראל אלא נולדה בה. אך חוק הכניסה לישראל עוסק לא רק במי שנכנס לישראל, אלא גם במי שאינו אזרח והיושב בה (סעיף 1(ב)). שמו של החוק מטעה באשר לתכנו. הנה כי כן, מעמדה של הבת נקבע על פי הוראות חוק הכניסה באשר לילדים הנולדים לתושבי קבע בישראל. אין בענין זה הוראה מפורשת בחוק הכניסה עצמו. ההוראות מצויות בתקנות הכניסה לישראל, תשל"ד - 1974. תקנה 12 נוגעת לעניינו, והיא קובעת לאמור:

"ילד שנולד בישראל, ולא חל עליו סעיף 4 לחוק השבות, תש"י - 1950, יהיה מעמדו בישראל כמעמד הוריו. לא היה להוריו מעמד אחד, מקבל הילד את המעמד של אביו או אפוטרופוסו זולת אם ההורה השני מתנגד בכתב לכך. התנגד ההורה השני, יקבל הילד את המעמד של אחד מהוריו, כפי שיקבע השר".

לא נטען בפנינו דבר באשר לתקפה של תקנה זו, וממילא נחתך הדין על פיה. אילו היו אמה ואביה של העותרת תושבים קבועים בישראל, היתה העותרת תושבת קבועה. מכיון שאביה של העותרת אינו תושב קבוע בישראל, נקבע מעמד הבת על פי מעמד אביה.

מכיון שהעותרת התנגדה לכך, על השר להחליט במעמדו של מי מהוריה תזכה העותרת.

בטיעונו בפנינו, ביקש ב"כ העותר להסיט את מרכז הכובד של הדיון מחוק הכניסה לישראל והתקנות על פיו לחוק מירשם האוכלוסין, תשכ"ה - 1965. לטענתו, על פקיד המרשם ליתן לבתה של העותרת מספר תעודת זהות ישראלית, כפי שהוא חייב לרשום פרטי דת ולאום על פי מידע שנמסר לו מפי העותרת. גישתו זו של ב"כ העותרת אינה מבוססת.

חוק הכניסה לישראל לחוד וחוק המירשם לחוד. חוק הכניסה לישראל קובע, בין השאר, אם אדם הוא תושב, משנקבעה תושבותו של אדם, קובע חוק המירשם דרכי קבלת תעודת זהות ועניני מרשם אחרים. זאת ועוד:

מתן מספר זהות לחוד ורישום במירשם האוכלוסין ובתעודת הזהות לחוד.

קבלת מספר זהות ישראלי מותנה בהיות האדם תושב. הרישום בתעודת הזהות של ההורים הוא למידע בלבד. מכאן, שכל עוד לא ייקבע מעמדה של הבת כתושבת קבועה בישראל, לא יהא ניתן ליתן לה מספר זהות ישראלי.

אנו חוזרים, איפוא, לחוק הכניסה לישראל, ולהחלטתו של הפנים על פי תקנה 12 לתקנות הכניסה לישראל.

עיינו בתצהיר החשובה מטעם שר הפנים, ולא מצאנו בו כל התייחסות של ממש בדבר הפעלת שיקול הדעת של שר הפנים בענין זה.

נאמר בתצהיר כי "המדיניות העקבית של משרד הפנים, גם קודם להסדר החוקי שבתקנה 12 הנ"ל, בנוגע לילדים של בני זוג שאחד מהם הוא תושב ישראל והאחר תושב אזור יהודה ושומרון (או חבל עזה), היתה ליתן לילדים את המעמד של האב, ומדיניות זו נוהגת גם כיום במסגרת ההסדר הקבוע בתקנה 12 לעיל. מדיניות זו היא פועל יוצא של מציאות חברתית נוהגת. יצוין כי גישה דומה נקטה גם בזמנו, לאחר מלחמת העצמאות בבקשות לאיחוד משפחות משני צידי הקו הירוק". בכך הסביר המצהיר את תפיסתו שלו באשר למצב המשפטי הקיים. אין בכך כל הסבר לשיקולים שהניעו את שר הפנים שלא לעשות שימוש בשיקול דעתו, ולקבוע כי הבת תקבל את המעמד של אמה. בטיעונו בעל פה בפנינו, הרחיב מר

מזוז, ב"כ המשיב, וציין כי המשיב נוהג להעניק לילדים את תושבותה של האם אם האם חיה בנפרד מבעלה או במקרה של טעויות ברישום בבתי החולים המתרחשות לעתים. מששאלנו את מר מזוז, מה עמדתו של שר הפנים מקום שהאם מתגוררת הלכה למעשה בישראל ואילו האב מתגורר הלכה למעשה באזור, השיב כי הנחת המשיב הינה כי האשה גרה אצל בעלה.

תשובה זו אינה מספקת אותנו. לא התבהרה לנו המדיניות של המשיב באשר להפעלת שיקול דעתו על פי תקנה 12. כן לא נתבהרה לנו עמדתו של המשיב כאשר לעובדות המקרה, והאם עמדה זו תואמת את המציאות. ב"כ העותרת ציין - הן בעתירה עצמה והן בטיעון בפנינו - כי העותרת מתגוררת דרך קבע בירושלים. ב"כ המשיב חלק על כך, בלא שתמך את עמדתו זו בתצהיר כל שהוא, וכלא שביסס עמדתו זו על העובדות עצמן.

התוצאה הינה כי אנו עושים הצו למוחלט, במובן זה שעל המשיב לשקול את בקשת העותרת במסגרת תקנה 12. המשיב ישא בהוצאות העותרת, לרבות שכ"ט עורך דין, בסכום של 3,000 ש"ח.

השופט ד. לוי

אני מסכים

השופט י. מלך

אני מסכים

הוחלט כאמור בפסק דינו של השופט ברק.

ניתן היום, יב' תשרי תש"נ (11.10.89).